

УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО ПЕРІОДУ КОЗАЧЧИНИ

Українське військо періоду козаччини. Запорізька Січ: організація та тактичні прийоми

Період козаччини - 15-18ст. нашої ери.
Основною причиною зародження козаччини явилась небезпека з боку орд кочівників, які грабували, нищили і брали в полон український люд. Саме в цей час визріває національна свідомість народу, міцніє його бажання здобути свободу і

Слово " козак " турецького походження (вільна, відважна людина). Козаками ставали вихідці з прикордонних замків і містечок, які йшли в степи,

Спочатку вони не мали ніякої військової організації, а збиралися у ватаги по кілька десятків чоловік, обирали отаманів. Зброя їх проста: луки, списи, сокири, шаблі, примітивні рушниці. Такі козацькі ватаги діяли розрізнено, незалежно. їхньою тактикою була локальна війна, а метою - здобич. У першій половині 16 ст. козаки освоюють простори нижче дніпровських порогів - так званий Низ, або Запоріжжя, і почали будувати козацькі укріплення - січі (сікти). Так за дніпровими порогами поселився волинський князь Вишневецький. На островах козаки знаходили захист від татар, полювали, ловили

У 1568 р. польський князь Август найняв козаків на організовану військову службу для захисту земель Польщі від кочівників. Утворилося реєстрове козацьке військо - козаки отримували платню, мали однаковий одяг, зброю, управлялись у військовій майстерності. За реєстровими козаками залишалися права на свободу і волю. Решта козацького війська поділялися на " зимівників ", які зимували і постійно проживали у Січі, та паланкових козаків, які мешкали поза межами Січі, а для бойових походів чи боїв приходили до війська. Козаки мали ряд привілеїв: вибори військової старшини (командирів), звільнення від податків, власний незалежний суд, безкоштовне утримання під час

Козацьке військо мало демократичний устрій.
Усі важливі політичні, організаційні питання
вирішувалися на раді, яка (залежно від її
учасників) поділялася на повну, військову,
генеральську, сотенну.

На чолі війська стояв гетьман. Він же - голова козацької держави. При прийнятті рішень гетьман враховував думку генеральної та старшинської рад. До генеральної старшини входили обозний, судді, писар, осавули,

Аналогічну структуру управління мав полк, в якому адміністративна і військова влада належала полковникові. Полк (до 1000 чол) поділявся на курені (батальони), сотні (роти), чоти (взводи), рої (відділення). У курені командував курінний отаман, або десятник. До сотенного уряду входили: сотник, сотенний осавул, хорунжий і писар. Усим військом керував кошовий отаман з суддями, осавулами, писарем; паланками -полковник з осавулом і писарем.

У 17 ст. головним видом козацького війська була піхота, яка вважалася найдосконалішою в Європі. Піхота використовувала особливу тактику: шикувалась у три шеренги (перша стріляла, друга подавала рушниці, а третя їх заряджала). Піхота штурмувала фортеці, воювала на морі на вітрильно-веслувальних довбаних човнах (чайки мали довжину 20 м, ширину 3-4 м, глибину 2,5 м ; на човні 20-30 веслярів, 50-70 воїнів, 4-5 легких гармат; швидкість чайки - 15 км/год). Козацькі чайки охороняли береги і ходили в походи проти Туреччини. Запорожці в бойових діях використовували і підводні човни.

Крім піхоти козаки мали і кінноту, яка вела наступ так званою лавою: шикувалася півколом, атакуючи противника з флангів, з фронту і з тилу одночасно.

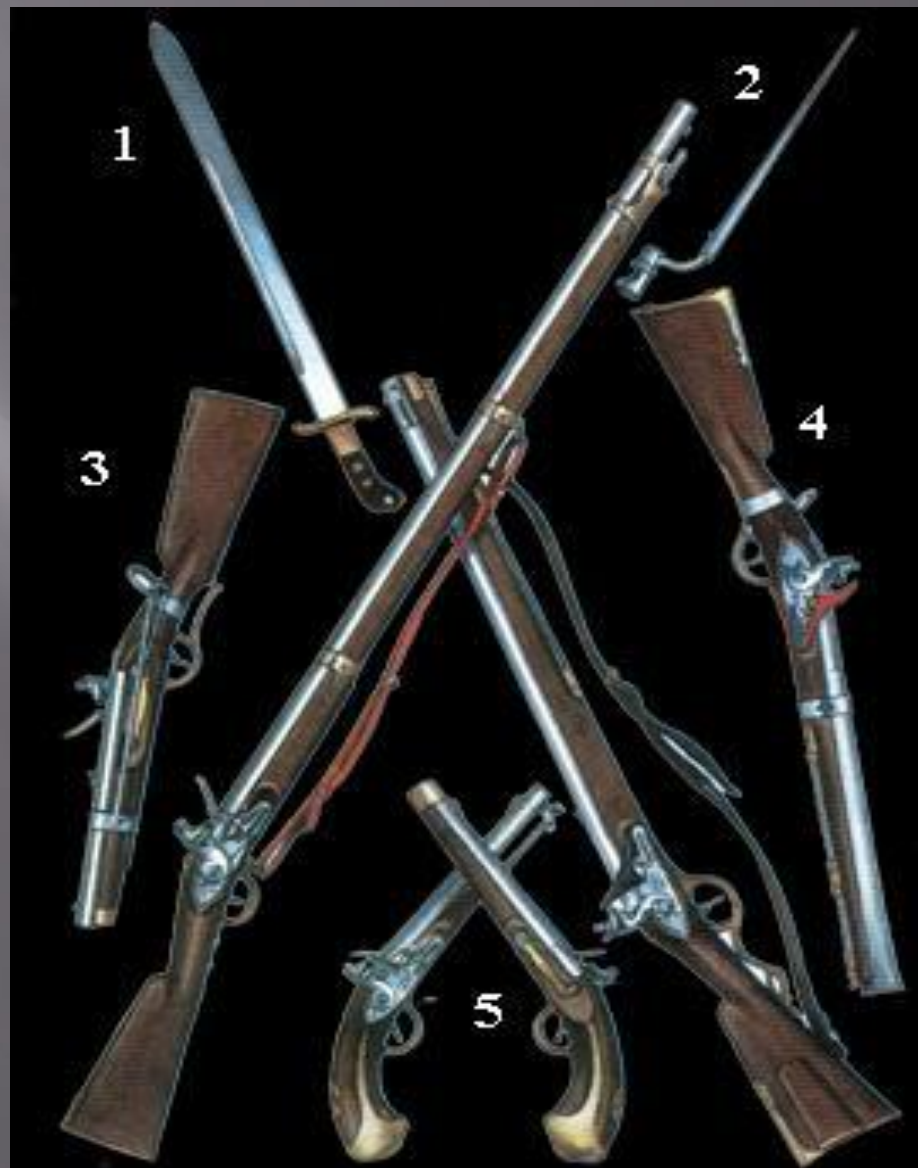

Найвищим зразком військового мистецтва козаків був бій у так званому таборі -рухомій фортеці (чотирикутне рухоме укріплення з возів, усередині якого знаходилося військо). Для бойових дій піхота виходила із-за возів, а при небезпеці замикалась у щільну фортецю. При тривалій обороні засипали вози землею для утворення валів, копали засідки, влаштовували " вовчі ями " із загостреними палями. На високому рівні у запорожців була розвідувальна та сторожова служба. Створювалася система вишок із сигналізацією (вогнем, рухами). Сигнал про небезпеку від самого кордону послідовно передавався до козацького війська.

Чисельність козацького війська змінювалась протягом століть (від 10-12 тис у 16ст. до 300 тис у 1657 р часів Хмельницького). Озброєння: шаблі, короткі списи, стріли і вогнпальна зброя - мушкети, пістолі, самопали, рушниці (найважливіша зброя). Були і бойові молотки, якірці, рогульки для боротьби проти ворожої кінноти. Кожен козак повинен був мати сокиру, косу, лопату, шнури для будівництва укріплень і перешкод.

ЗБРОЯ КОЗАКІВ!

Козаки першими використали метод окопування в землі як надійний засіб захисту під час перестрілки в степовій місцевості.

2. Бойова діяльність військових формувань у складі Російської імперії після скасування козащини.

У 18 ст. почався період занепаду козацької держави. Україна потрапила в залежність від Росії. У 1764 р. Катерина II скасувала гетьманство, після чого козацьке військо проіснувало ще 20 років. ! 1775 р. ліквідована Запорізька Січ. У 1783 р. козацькі полки, що залишилися, були приєднані до регулярного війська Росії.

Що було у козака з собою!

Дякую за увагу!

Група МЕЕП 15 1\9
Савоста Лілія